

Oikeusministeriö/
Demokratia-, kieli- ja perusoikeusasioiden yksikkö
oikeusministerio@om.fi

Dnro:284/D.a.1/2021

Asia: **SAAMELAISKÄRÄJIEN ESITYS YLEISEN TOIMINNAN
VALTIONAVUSTUKSEKSI VUODELLE 2022**

Valtion talousarviossa 2021 on oikeusministeriön pääluokassa momentilla 25.01.50 osoitettu saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämisestä aiheutuviin 3 943 000 euroa:

- 1 283 000 euroa saamelaiskulttuurikeskus Sajoksen vuokriin Senaatti-kiinteistöille,
- 150 000 euroa saamen kielilain 31 §:ssä tarkoitettuja avustuksia varten,
- 370 000 euroa saamen kielen huoltoa koskevaa pohjoismaista yhteistyötä varten,
- 50 000 euroa Sajoksen audiovisuaalisiin laitteisiin,
- 2 090 000 euroa Saamelaiskäräjien yleiseen toimintaan.

Saamelaiskäräjät esittää, että valtion vuoden 2022 talousarvioon momentille 25.01.50 Saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseksi varataan 4 837 100 euroa.

Tästä summasta 150 000 € kohdentuisi saamen kielilain mukaisiin avustuksiin¹, 1 283 000 Sajoksen vuokriin ja 3 404 100 € saamelaiskäräjistä annetussa laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamista varten. Saamelaiskäräjät esittämä korotus olisi 1 024 100 euroa vuoden 2021 perustasoon verrattuna alla olevan taulukon mukaisesti:

25.01.50 Avustus saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen	2022
Peruslaskelma yhteensä	3 813 000 ²
Valtionavustusehdotus:	
Hallinnon kehittäminen:	260 000
- toinen lakimiess sihteeri	80 000
- toimistos sihteeri (talous)	40 000
- hallintosuunnittelija	60 000
- henkilöstöpäällikkö	80 000
Poliittisen ja sidosryhmätoiminnan vahvistaminen:	100 000
- sidosryhmätoiminta	80 000
- kokouspalkkioiden korotus	20 000
Saamelaisten parlamentaarisen työn kehittäminen:	230 000
- hallituksen jäsenten palkkiot, matka- ja hallintokulut	120 000
- varapuheenjohtajien päätoimisuus	80 000
- Saamelaiskäräjien kokouksen kokouskulut	30 000
Kansainvälisen toiminnan kehittäminen	98 000

¹ kunnille, seurakunnille, saamelaisten kotiseutualueen paliskunnille sekä saamen kielilain 18 §:ssä tarkoitetuille yksityisille saamen kielilain soveltamisesta aiheutuvien erityisten lisäkustannusten kattamiseksi.

² Vuoden 2021 valtionavustuksesta on vähennetty kertaluonteisina avustuksina myönnetty summa (av-laitteet 50 000 ja lakimiess sihteeri 80 000).

Viestinnän kehittäminen	120 000
- suunnittelija (inarinsaame)	
- suunnittelija (koltansaame)	
- suunnittelija (pohjoissaame)	
Sámi Giellagáldun toiminnan vakinaistaminen	216 100
Ehdotus yhteensä	4 837 100
Ehdotuksen ja peruslaskelman ero	+1 024 100

Perusteluinaan Saamelaiskäräjät toteaa seuraavaa;

Saamelaiskäräjälain 2 §:n mukaan valtion talousarviossa on varattava määräraha Saamelaiskäräjien laissa tarkoitettuihin tehtäviin. Saamelaiskäräjien lakisäätteiset tehtävät liittyvät keskeisesti saamelaisten perusoikeuksien käytännön toteutumiseen Suomessa. Lakisäätteisten tehtävien tehokkaan toteuttamisen esteenä ovat riittävien voimavarojen puute. Peruslaskelmasta poikkeava lisämäärärahan tarve on saamelaiskäräjälaisissa määriteltyjen tehtävien pohjalta arvioitu ja määrältään kohtuullisia.

Hallinnon kehittäminen 260 000 €

Saamelaiskäräjät esittää hallinnon kehittämiseksi korotusta toisen lakimiessihteerin, toimistosihteerin, hallintosuunnittelijan ja henkilöstöpäällikön palkkaamiseksi. Saamelaiskäräjien työmäärän, kiireen ja aikapaineen jatkuvasti lisääntyessä, aiheuttaa se työturvallisuuslain vastaisen riskin henkilöstön työterveydelle. Työterveyshuolto on pyytänyt Saamelaiskäräjiä kiinnittämään huomiota työn kuormittavuuden vähentämiseen. Henkilöresurssien puutetta ei voida ratkaista työmenetelmiä kehittämällä ja työnohjauksella. Saamelaiskäräjät tarvitsee lisäresurssia juridisen asiantuntemuksen vahvistamiseen, hallinnon kehittämiseen ja tiedonohjaussuunnitteluun sekä hankehallinnointiin, taloushallinnon toimintakyvyn turvaamiseen ja riskienhallintaan sekä henkilöstöhallinnon asianmukaiseen hoitamiseen.

Saamelaiskäräjillä työskentelee tällä hetkellä ainoastaan yksi lakimiessihteerin, jonka tehtäväkenttään kuuluvat kaikkien toimialojen lainsäädäntöasiat (mukaan lukien henkilöstöhallinto ja vaaliasiat). Yhden lakimiehen työpanos on riittämätön saamelaiskäräjälain mukaisten tehtävien hoitamiseen. *Lakimiessihteerin* vuosittaiset palkka- ja hallintokulut ovat yhteensä 80 000 euroa.

Hallintosuunnittelija hoitaisi yleis- ja hankehallinnointiin liittyviä tehtäviä, Sajoksen sopimus- ja vuokra-asioita sekä toimisi hallintopäällikön avustajana. Suunnittelijan vuosittaiset palkka- ja hallintokulut ovat yhteensä 60 000 euroa.

Toimistosihteerin työskentelisi taloustoimistossa hoitaen apuna Saamelaiskäräjien osto- ja maksuliikennettä³. Nykyinen taloushallinnon henkilöresurssi on liian pieni ja kuormittunut Saamelaiskäräjien hallinnoimien valtioavustusten ja toiminnan näkökulmasta. Saamelaiskäräjien talousarvio on vuodelle 2021 yhteensä 8 121 616 euroa, josta eteenpäin maksettavien valtionavustusten osuus on 25 %:a. Sajoksen maksuliikenne kulkee Saamelaiskäräjien taloustoimiston kautta. Sajoksen alvillinen toiminta vaatii paljon työaika ja osaamista taloushallinnon henkilöstöltä. Toimistosihteerin vuosittaiset palkka- ja hallintokulut ovat yhteensä 40 000 euroa.

³ Taloustoimistossa työskentelee tällä hetkellä taloussihteerin ja toimistosihteerin.

Henkilöstöpäällikkö hoitaisi kaikki henkilöstöhallintoon liittyvät tehtävät. Saamelaiskäräjillä työskentelee vuosittain yli 60 työntekijää, joista esimiesasemassa on viisi työntekijää. Suuren työmäärän vuoksi henkilöstöhallinnon hoitamiseen ja kehittämiseen ei esimiehillä jää juurikaan voimavaroja. Henkilöstöpäällikön vuosittaiset palkka- ja hallintokulut ovat yhteensä 80 000 euroa.

Saamelaisten poliittisen ja sidosryhmätoiminnan vahvistaminen 100 000 €

Saamelaiskäräjien tärkein tehtävä on toteuttaa saamelaisille perustuslaissa turvattua kulttuuri-itsehallintoa sekä turvata saamelaisen alkuperäiskansakulttuurin säilyminen ja kehittyminen. Saamelaiskäräjälain (974/1995) 6 §:n mukaan Saamelaiskäräjät edustaa saamelaisia tehtäviinsä kuuluvissa asioissa kansallisissa ja kansainvälisissä yhteyksissä.

Saamelaiskäräjien yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien kirjo on laaja. Saamelaiskäräjät toimii yhteistyössä useiden viranomaisen, organisaatioiden, saamelaisyhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa. Tavallisin yhteistyömuoto on työryhmätyöskentelyyn osallistuminen. Saamelaiskäräjät on vuosittain mukana yli 100 työryhmässä.

Saamelaiskäräjien palkkioista ja korvauksista säädetään saamelaiskäräjistä annetun lain (974/95) 17 §:n mukaisesti Saamelaiskäräjien hyväksymässä palkkiosäännössä. Kokouspalkkio on ollut vuodesta 2013 samalla tasolla. Indeksikorotuksia ei ole pystytty tekemään. Nyt kokouspalkkiota korotettaisiin⁴ 50 %:lla, niin että puheenjohtajana toimiva saisi 120 € ja toimielimen jäsen 90 €. Poliittisen sidosryhmätoiminnan kehittämiseksi esitetty summa (80 000 €) muodostuisi erityisesti kokouspalkkioiden korotuksesta⁵, majoitus-, matkustus- ja päivärahakustannuksista, ansionmenetykskorvauksista, palkkioista sekä muista kuluista⁶.

Parlamentaarisen työn kehittäminen 230 000 €

Vuonna 2022 olisi tarkoitus vahvistaa Saamelaiskäräjien korkeimman päättävän elimen, Saamelaiskäräjien kokouksen toimintaa viiteen kokoukseen vuodessa. Yhden täyskokouksen kustannukset kaikkine kuluineen on yhteensä 20 000 euroa. Kaksipäiväinen kokous maksaa 30 000 euroa. Nykyisin resurssein Saamelaiskäräjien kokouksia voidaan pitää neljä kertaa vuodessa, joka on aivan liian vähän tarpeisiin nähden.

Vuodesta 2022 alkaen esitetään lisäystä hallituksen jäsenille maksettaviin lisäpalkkioihin. Lisäpalkkio olisi vastike vastuullisesta hallitustyöstä⁷. Tällä tavalla turvattaisiin hallitusjäsenille parempi mahdollisuus osallistua asioiden valmisteluun ja toimeenpanoon tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisärahoitustarve olisi 120 000 euroa/v. Saamelaiskäräjien I ja II varapuheenjohtaja työskentelevät 50 %:n työajalla varapuheenjohtajien tehtävissä⁸. Edunvalvonta vaatii tulevaisuudessa yhä enemmän Saamelaiskäräjien osallistumista ja panostusta. Edunvalvonnan tarkoituksena on edistää saamelaisten kielellisten, kulttuuristen ja elinkeinollisten oikeuksien ja yhdenvertaisuuden toteutumista sekä huolehtia saamelaisten oikeusaseman kehittämisestä. Tästä syystä varapuheenjohtajien työpanos tulisi muuttaa kokoaikaiseksi vuodesta 2022 alkaen. Kokoaikaistamisen kustannusvaikutus vuositasona on 80 000 euroa.

⁴ korotus vastaisi kuntakooltaan yli 10 000 asukkaan kunnan kunnanhallituksen keskimääräisiä palkkioita. Lähde: Kuntaliiton julkaisusarja nro 4/2018.

⁵ Kokouspalkkioiden korotuksen budjettivaikutus olisi arviolta 20 000 €.

⁶ mm. kokoustilavuokrat, kokouspalvelut, telepalvelut, käännöskulut, lasten hoidon järjestäminen.

⁷ Palkkio on 25 % Saamelaiskäräjien palkkaluokka I peruspalkasta 4090,28 €. Maksetaan 4 jäsenelle (sivukuluneen 1948 €/kk/jäsen, yht.94 000/v). hallintokulut 500 €/kk/jäsen, yht. 24 000/v)

⁸ Varapuheenjohtajan palkkakulu on 50 %:a puheenjohtajan palkkakulusta.

Saamelaiskäräjien kansainvälisen toiminnan kehittäminen 98 000 €

Saamelaiskäräjien kansainvälinen toiminta, johon luetaan myös yhteistyö Norjan, Ruotsin ja Venäjän puolella asuvien saamelaisten kanssa on laajentunut. Saamelaiskäräjien tulisi pystyä aktiivisesti osallistumaan niin saamelaisten rajat ylittävään ja alueelliseen yhteistyöhön kuin alkuperäiskansayhteistyöhön. Erityisesti pitäisi pystyä muodostamaan EU:n kanssa pysyvä vuoropuhelu- sekä edustusmahdollisuus.

Nykyisellä budjetillaan Saamelaiskäräjillä ei ole riittäviä resursseja päättää kansainvälisestä toiminnastaan itsenäisesti sekä osallistumisestaan kokouksiin. Tällä hetkellä tärkeisiin kansainvälisiin, alkuperäiskansoja koskeviin kokouksiin osallistuminen perustuu siihen, että ministeriöt pyytävät jossain määrin Saamelaiskäräjien edustusta mukaan delegaatioihinsa, mutta eivät aina pysty rahoittamaan Saamelaiskäräjien edustajan kuluja. Näillä kansainvälisillä foorumeilla tehdään saamelaisia koskevia päätöksiä, joten Saamelaiskäräjien tulisi pystyä takamaan osallistumisensa ja päättää siitä itse. Tämän toteutumiseen Saamelaiskäräjien tulisi saada vuosittainen rahoitus valtiolta, jonka Saamelaiskäräjät voi itsenäisesti käyttää saamelaiskäräjalain 6 §:n mukaisten tehtävien hoitamiseen.

Saamelaiskäräjien vaalikauden 2020 – 2023 tavoitteiden mukaisesti Saamelaiskäräjät pyrkii mm.

- kehittämään uusia yhteistyöverkostoja alkuperäiskansoja edustavien instituutioiden kanssa.
- jatkamaan aktiivisesti alkuperäiskansojen osallistumisoikeuden parantamista YK:ssa.
- osallistumaan aktiivisesti alkuperäiskansojen ilmastofoorumin toimintaohjelman toimeenpanemiseen.
- kehittämään edunvalvontaa Euroopan Unioniin pyrkien luomaan pysyvän osallistumismekanismin Euroopan Union päätöksentekoon.
- vahvistamaan osallistumista Arktisen alueen yhteistyöhön.
- kartoittamaan Saamelaiskäräjien osallistumis- sekä vaikutusmahdollisuuksia UNESCO:n työssä.

Saamelaiskäräjien viestinnän kehittäminen 120 000 €

Saamelaiskäräjien viestinnän kehittäminen on välttämätöntä saamelaisyhteisölle, Saamelaiskäräjien toiminnalle ja maineen hallinnalle, sekä saamelaiskysymysten esiin nousemiselle oikeassa viitekehityksessä. Yleinen tietämys saamelaisväestöstä, saamelaisten historiasta ja modernista saamelaisyhteisöstä on edelleen pintapuolista ja usein myös ennakkoluulojen värittämää. Saamelaisiin kohdistuvat vääristyneet mielikuvat vaikuttavat saamelaisyhteisölle tärkeiden asioiden käsittelyyn valtakunnallisessa, alueellisessa ja paikallisessa päätöksenteossa. Avoin ja tehokas viestintä edistää saamelaisten mahdollisuutta vaikuttaa heitä koskevaan päätöksentekoon.

Aktiivinen viestintä ja tiedotus tukevat Saamelaiskäräjille perustuslaissa säädetyn tehtävän toteuttamisen menestyksellistä hoitamista. Saamelaiskäräjien on omassa toiminnassaan pystyttävä varmistamaan, että saamen kielilain tavoitteet toteutuvat. Saamelaiskäräjien täytyy pystyä tehostamaan viestintää inarin-, koltan- ja pohjoissaamen kielillä. Saamelaiskäräjien saamenkielisen viestinnän kehittämiseksi tarvitaan oma työntekijäresurssi jokaiselle saamen kielelle (1 henkilötyövuosi/kieli).

Nykypäivän vaatimukset viestinnälle ovat myös kasvaneet ja keskustelu on yhä julkisempaa kuin se on ollut aiemmin. Saamelaiskäräjien viestinnän tehostamisella, saamelaisyhteisöön ja kulttuuriin liittyvien positiivisten asioiden esiin tuomisella voidaan vaikuttaa yhteiskunnalliseen keskusteluun ja ilmapiiriin ja siten vahvistaa myös saamelaislasten ja -nuorten samaistumista omaan yhteisöönsä.

Sámi Giellagáldun toiminnan vakinaistaminen 216 100 €

Sámi Giellagáldu (Saamen Kielikaltio) on yhteispohjoismainen saamen kielten ammatti- ja resurssikeskus, jonka tehtäviin kuuluvat kielenhuolto, kielen kehittäminen, terminologiatyö, normitus, ja neuvonta saamen kieliä⁹ koskevissa kysymyksissä. Sanaston ja oikeinkirjoitusnormiston puutteet ovat haitanneet oppimateriaalituotantoa ja kielen käyttöä helpottavien tietoteknisten sovellusten, kuten oikolukuohjelmien kehittämistä. Sámi Giellagáldun toiminta tulisi saada pysyväksi, jotta voidaan turvata saamen kielten käyttäjien yhtäläiset mahdollisuudet kielellisten palveluiden saamiseen, kuten suomen kielen käyttäjillä.

Viimeisimmän Interreg-hankkeen päätyttyä 2018 ovat Suomen, Ruotsin ja Norjan Saamelaiskäräjät jatkaneet Sámi Giellagáldun toimintaa vuosittaisten yhteistyösopimusten pohjalta resurssein, jotka kullakin Saamelaiskäräjillä on ollut käytettävissä kieliyhteistyöhön. Kaikkien Saamelaiskäräjien yhteisenä tavoitteena on ollut koko ajan saada vakiinnutettua Sámi Giellagáldun toiminta ja saada toiminnalle tarvittavan suuruinen pysyvä rahoitus. Saamelaiskäräjät ovat pitäneet asiaa esillä Pohjoismaiden saamelaisasioista vastaavan virkamieselimen kokouksissa sekä saamelaisasioista vastaavien ministereiden ja Saamelaiskäräjien puheenjohtajien kokouksissa. Asian ratkaisemiseksi Pohjoismaiden saamelaisasioista vastaava virkamieselin (NÁS) asetti syksyllä 2018 työryhmän, jossa oli edustus myös Suomen, Norjan ja Ruotsin Saamelaiskäräjiltä. Työryhmä julkaisi kesäkuussa 2019 raportin *Sámi Giellagáldu – Pohjoismaisen saamen kielten ammatti- ja resurssikeskuksen organisaatiomuodon arviointi*. Kaikkien kolmen Saamelaiskäräjien valtuuttamana päätti Saamelainen Parlamentaarinen Neuvosto 2019 pidetyssä täysi-istunnossa valita raportin ehdotusten pohjalta mallin, jossa Sámi Giellagáldu perustetaan pysyvänä toimielimenä Norjan Saamelaiskäräjien yhteyteen.

Sámi Giellagáldun toiminnan järjestäminen valitun pysyvän organisaatiomallin mukaisesti edellyttää kieliyhteistyöhön tarkoitettujen resurssien lisäämistä. Toimintamenot on laskettu Norjan Saamelaiskäräjien kulurakenteen pohjalta, koska Sámi Giellagáldu perustetaan hallinnollisesti Norjan Saamelaiskäräjien yhteyteen. Sámi Giellagáldun on kuitenkin kaikkien kolmen Saamelaiskäräjien yhteinen toimielin, joten kulut on suunniteltu jaettavaksi kolmeen osaan.

Tuomas Aslak Juuso
Puheenjohtaja

Pia Ruotsala-Kangasniemi
Hallintopäällikkö

(Hyväksytty Saamelaiskäräjien kokouksessa 27.4.2021, 5 §)

⁹ Keskuksen toiminnassa on mukana tällä hetkellä viisi saamen kieltä: etelä-, luulajan-, pohjois-, inarin ja koltansaame.